

NOTATKA / NOTE

**Jałowiec pospolity (*Juniperus communis* L.) – nowa roślina żywicielska larw
Chrysobothris igniventris REITTER, 1895 (Coleoptera: Buprestidae)**

Common juniper (*Juniperus communis* L.) – a new host plant for larvae of *Chrysobothris igniventris* REITTER, 1895 (Coleoptera: Buprestidae)

Michał PRZYBYLSKI

ul. Rechniewskiego 4/24, 03-980 Warszawa, e-mail: michalp7@vp.pl

ABSTRACT. The paper documents the first case of *Chrysobothris igniventris* REITTER, 1895 development on common juniper (*Juniperus communis* L.) in Central Poland (Mazovian Lowland).

KEY WORDS: Buprestoidea, biology, jewel beetles, Central Poland.

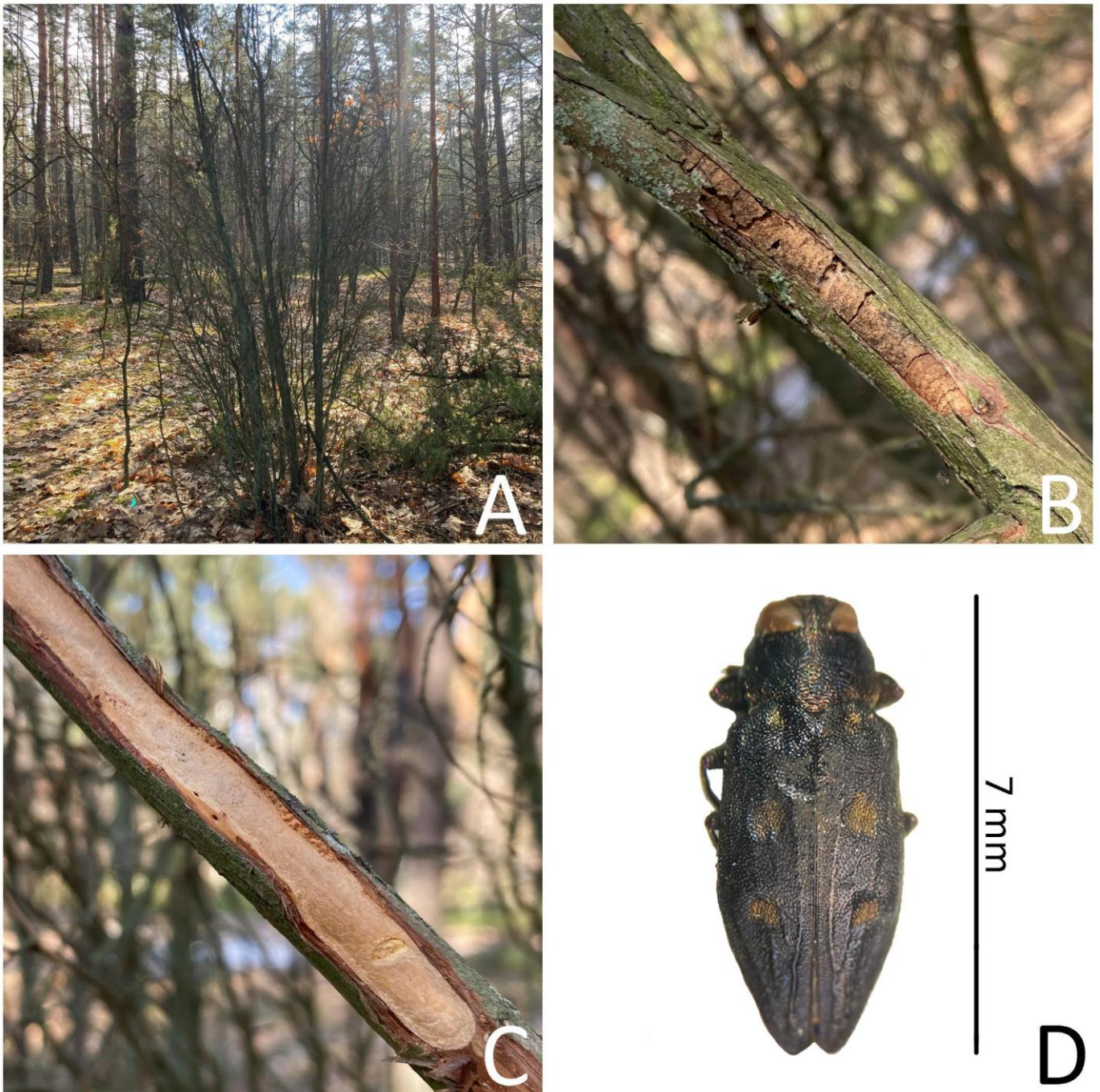
Chrysobothris igniventris REITTER, 1895 przez wiele dziesięcioleci był mylony z podobnym, zachodnioeuropejskim gatunkiem *Chrysobothris solieri* CASTELNAU et GORY, 1837 (BURAKOWSKI i in. 1985). Niegdyś uznawany za rzadkość, występuje jednak stosunkowo często, zwłaszcza w drzewostanach sosnowych na ubogich siedliskach (GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2008). Wykazany między innymi z Puszczy Białowieskiej (GUTOWSKI i ŁUGOWOJ 2000), Puszczy Kozienickiej (GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2008), Górnego Śląska (BURAKOWSKI i in. 1985), Niziny Mazowieckiej (BURAKOWSKI i in. 1985, GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2020, MARCZAK i in. 2020), Wyżyny Małopolskiej (BURAKOWSKI i in. 1985, GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2008), Pojezierza Pomorskiego (BURAKOWSKI i in. 1985, GUTOWSKI i in. 2005a), Pojezierza Mazurskiego (KINELSKI i SZUJECKI 1963, BURAKOWSKI i in. 1985) oraz Beskidu Wschodniego (SZCZEPAŃSKI i in. 2015).

Larwy *C. igniventris* rozwijają się pod korą i w drewnie gałęzi oraz pni drzew iglastych (GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2008). Zasiedlane są, zwykle stojące, jeszcze żywe lub obumierające pnie i gałęzie w dolnych partiach roślin żywicielskich. Udokumentowano również żerowanie larw w bardzo cienkich gałązkach sosnowych o średnicy zaledwie 1 cm (GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2020). DOMINIK i GRZYWACZ (1998), BÍLÝ (2002) oraz DOMINIK (2003) podają następujące gatunki roślin żywicielskich: *Larix decidua* MILL., *L. kaempferi* (LAMB.) CARR., *L. sibirica* LEDEB., *Pinus jeffreyi* BALF., *P. mugo*

uncinata (RAMOND) DOMIN, *P. nigra* ARNOLD., *P. strobus* L., *P. sylvestris* L., *Tsuga heterophylla* (RAF.) SARG., *Abies grandis* (DOUGLAS ex D. DON) LINDL. Ponadto, żerowanie larw udokumentowano na świerku pospolitym *Picea abies* (L.) KARST., jodle pospolitej *A. alba* MILL. oraz daglezi zielonej *Pseudotsuga menziesii* (MIRB.) FRANCO (GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2008).

Zebrany materiał: EC18 Warszawa-Wesoła, 23 II 2025, 1 ex., martwy w kolebce poczwarkowej w jałowcu pospolitym *Juniperus communis* L., leg. M. PRZYBYLSKI. Okaz dowodowy znajduje się w kolekcji autora.

Warunki panujące na podanym stanowisku sprzyjają występowaniu silnej i stosunkowo licznej populacji tego gatunku chrząszcza, który znajduje ostoję w licznych prześwietleniach i przerzedzeniach drzewostanu, nasłonecznionych skrajach lasu i piaszczystych wydmach obficie porośniętych przez rośliny żywicielskie. Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna zwyczajna *P. sylvestris* w różnym wieku. Jałowiec pospolity *J. communis* w podszycie jest tu gatunkiem stosunkowo pospolitym i liczny. Według danych zebranych przez autora na wymienionym stanowisku, udokumentowano rozwój larw w obumarłych pniach oraz cienkich gałęziach sosny zwyczajnej *P. sylvestris*, modrzewia europejskiego *L. decidua* oraz na nowej roślinie żywicielskiej dla tego gatunku chrząszcza – jałowcu pospolitym *J. communis*. Najczęściej zasiedlane są sosny. Żerowisko w jałowcu, z którego pozyskano martwe imago (Ryc.), przebie-

Ryc. *Chrysobothris igniventris* REITTER, 1895: A – roślina żywicielska larw – obumarły jałowiec pospolity *Juniperus communis* L.; B – zasiedlony pęd jałowca pospolitego; C – chodnik larwalny oraz otwór wejściowy do kolebki poczwarkowej; D – imago *C. igniventris* wydobyte z prezentowanego pędu (fot. M. PRZYBYLSKI).

Fig. *Chrysobothris igniventris* REITTER, 1895: A – host plant – dead common juniper *Juniperus communis* L.; B – infested stem of common juniper; C – larval gallery and entrance hole to pupal chamber; D – specimen of *C. igniventris* extracted from presented stem (Photos by M. PRZYBYLSKI).

gało od wierzchołka bardzo cienkiej gałązki – w miejscu złożenia jaja o średnicy ok. 3 mm – w dół, do grubszych pędów, gdzie w miejscu założenia kolebki poczwarkowej pęd osiągnął 1 cm średnicy. Żerująca pod korą larwa naruszyła wierzchnią warstwę

drewna, pozostawiając wyraźny chodnik wypełniony charakterystycznie ułożonymi trocinkami, typowymi dla chrząszczy z rodzaju *Chrysobothris* ESCHSCHOLTZ, 1829. Na końcu chodnika larwa wgryzła się w drewno, budując kolebkę poczwarkową tuż pod jego po-

wierzchnią. Otwór wejściowy, zatkany jasną mączką, znajdował się przed końcem chodnika. Przyszłe badania faunistyczne powinny uwzględnić możliwość zasiedlania *J. communis* przez omawiany gatunek bogatka. Warto również zbadać dotychczas znane stanowiska *C. igniventris* pod kątem potwierdzenia jego rozwoju na tej roślinie.

Podziękowania

Autor składa podziękowania prof. JERZEMU M. GUTOWSKIEMU za oznaczenie okazu *C. igniventris* oraz pomoc okazaną podczas pisania pracy.

PIŚMIENNICTWO

- BÍLÝ S. 2002. Summary of the bionomy of the Buprestid beetles of Central Europe (Coleoptera: Buprestidae). Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae (Suppl. 10): 1-104 + 16 tabl.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1985. Chrząszcze – Coleoptera. Buprestoidea, Elateroidea i Cantharoidea. Katalog Fauny Polski, **23**, 10, Warszawa, 401 ss.
- DOMINIK J., GRZYWACZ A. 1998. Zagrożenie obcych gatunków drzew iglastych ze strony rodzimej entomofauny i mikoflory. Fundacja „Rozwój SGGW”, Warszawa. 138 ss.
- DOMINIK J. 2003. Dalsze wyniki badań nad uszkodzaniem w Polsce obcych gatunków drzew iglastych przez rodzime owady. Sylwan, **10**: 25-28.
- GUTOWSKI J.M., KUBISZ D., BUCHHOLZ L. 2005. Chrząszcze (Coleoptera) drzewostanów sosnowych w Borach Tucholskich. (ss. 113-135) [W:] K. GWOŹDZIŃSKI (red.): Bory Tucholskie III. Zasoby i ich ochrona. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź. 276 ss.
- GUTOWSKI J.M., ŁUGOWOJ J. 2000. Buprestidae (Coleoptera) of the Białowieża Primeval Forest. Polskie Pismo Entomologiczne, **69**: 279-318.
- GUTOWSKI J.M., MIŁKOWSKI M. 2008. Bogatkowate (Coleoptera: Buprestidae) Puszczy Kozienickiej. Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody, **27** (2): 49-85
- GUTOWSKI J.M., MIŁKOWSKI M. 2020. Buprestidae (Coleoptera) obszaru Natura 2000 „Dolina Zwoleńki” (PLH140006). Przegląd Przyrodniczy, **31** (2): 118-139.
- KINELSKI S., SZUJECKI A. 1963. Szkodniki wtórne spalowanych drzewostanów sosnowych w nadleśnictwie Szeroki Bór w Puszczy Piskiej. Sylwan, **107** (6): 37-49.
- MARCZAK D., KRÓLIK R., BOROWSKI J. 2020. Materiały do poznania fauny Kampinoskiego Parku Narodowego: bogatkowate (Coleoptera: Buprestidae). Wiadomości Entomologiczne, **39** (3): 7-16.
- SZCZEPAŃSKI W.T., TASZAKOWSKI A., KARPIŃSKI L. 2015. Nowe stanowiska bogatkowatych (Coleoptera: Buprestidae) w Beskidzie Wschodnim. Acta Entomologica Silesiana, **23** (online 030): 1-4.

Wpłynęło: 25 marca 2025
Zaakceptowano: 6 czerwca 2025